

УДК 343.98:343.2

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2026.2.28>

ТРЕККЕ А.С.

**БЛАНКЕТНІСТЬ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ЯК ЧИННИК
ФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ****BLANKET NATURE OF CRIMINAL LAW NORMS AS A FACTOR IN FORMING
FORENSIC METHODOLOGY OF INVESTIGATING CRIMINAL OFFENSES**

Статтю присвячено криміналістичному дослідженню бланкетності кримінально-правових норм як міжгалузевого явища, що не обмежується площиною кримінально-правової кваліфікації, а може виступати самостійним детермінантом змісту й структури криміналістичної методики. Звертається увага, що бланкетна конструкція диспозиції зумовлює локалізацію значної частини нормативного змісту кримінально караного діяння в регулятивному (не кримінальному) законодавстві, унаслідок чого предмет пізнання слідчого закономірно розширюється за рахунок нормативних фактів. Показано як ця обставина трансформує окремі структурні елементи криміналістичної методики зокрема криміналістичну характеристику, перелік обставин, що підлягають встановленню, систему типових слідчих версій і ситуацій, слідову картину, використання спеціальних знань. Аргументовано, що бланкетність може слугувати самостійним критерієм побудови криміналістичної методики. Виокремлено типові ризики й помилки розслідування кримінальних правопорушень з бланкетними диспозиціями та запропоновано шляхи їх мінімізації. Зроблено висновок, що вплив бланкетності є системним і виявляється у трансформації всіх основних структурних елементів методики. Так, перелік обставин, що підлягають встановленню, розширюється нормативним блоком; криміналістична характеристика доповнюється нормативно-регулятивною складовою; з'являються нормативно-кваліфікаційні версії та ситуації нормативної невизначеності; слідова картина зміщується у документально-нормативну площину; зростає роль спеціальних знань і загострюється проблема розмежування компетенції експерта й суб'єкта доказування; взаємодія з контролюючими органами набуває системного характеру; актуалізується темпоральний вимір, пов'язаний із динамікою регулятивного законодавства. Повторюваність цих особливостей незалежно від конкретного складу дає підстави розглядати бланкетність як самостійний класифікаційний критерій побудови криміналістичної методики, а зокрема методики розслідування кримінальних правопорушень з бланкетними диспозиціями із наскрізними рекомендаціями щодо встановлення нормативної складової.

Ключові слова: бланкетність, бланкетна диспозиція, кримінально-правова норма, криміналістична методика, обставини, що підлягають встановленню, предмет доказування, спеціальні знання, регулятивне законодавство.

The article is devoted to the forensic study of the blanket nature of criminal law norms as an interdisciplinary phenomenon that is not limited to the area of criminal law qualification, but can act as an independent determinant of the content and structure of forensic methodology. It is noted that the blanket construction of the disposition determines the localization of a significant part of the normative content of a criminally punishable act in regulatory (non-criminal) legislation, as a result of which the subject

© ТРЕККЕ А.С. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінальної юстиції (Навчально-науковий інститут права Національної академії внутрішніх справ) <https://orcid.org/0009-0003-4673-4640>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)



of the investigator's knowledge is naturally expanded at the expense of normative facts. It is shown how this circumstance transforms individual structural elements of forensic methodology, in particular the forensic characteristic, the list of circumstances to be established, the system of typical investigative versions and situations, the trace picture, the use of special knowledge. It is argued that blanketness can serve as an independent criterion for constructing forensic methodology. Typical risks and errors in the investigation of criminal offenses with blanket dispositions are identified and ways to minimize them are proposed. It is concluded that the impact of blanketness is systemic and manifests itself in the transformation of all the main structural elements of the methodology. Thus, the list of circumstances to be established is expanded by a normative block; the forensic characteristic is supplemented by a normative-regulatory component; normative-qualifying versions and situations of normative uncertainty appear; the trace picture shifts to the documentary-normative plane; the role of special knowledge increases and the problem of distinguishing the competence of the expert and the subject of evidence is exacerbated; interaction with regulatory authorities becomes systemic; the temporal dimension associated with the dynamics of regulatory legislation is actualized. The repeatability of these features, regardless of the specific composition, gives grounds to consider blanketness as an independent classification criterion for constructing forensic methodology, and in particular, the methodology for investigating criminal offenses with blanket dispositions with cross-cutting recommendations for establishing a normative component.

Key words: *blanketness, blanket disposition, criminal law norm, forensic methodology, circumstances to be established, subject of proof, special knowledge, regulatory legislation.*

Постановка проблеми. Криміналістична методика традиційно формується із урахуванням кримінально-правової характеристики відповідного діяння (діянь), адже саме норма КК України окреслює межі такого діяння, визначає ознаки складу та в цілому створює ту основу, навколо якого вибудовується система криміналістичних рекомендацій. Однак значна частина норм Особливої частини КК України сконструйована за допомогою бланкетних диспозицій, які лише називають склад кримінального правопорушення, а для встановлення його ознак відсилають до приписів інших галузей права або підзаконних актів, а переважно правил, положень, інструкцій, стандартів, нормативів тощо. Як зазначають дослідники, бланкетні відсилки притаманні значній частці статей Особливої частини, а їх застосування об'єктивно збільшує обсяг правової інформації, що підлягає встановленню [1].

Вплив бланкетних конструкцій на розслідування здебільшого розглядається крізь призму кримінального права та кримінально-правової кваліфікації, тоді як її криміналістичний вимір залишається недостатньо концептуалізованим. Проте саме бланкетність зумовлює низку специфічних пізнавальних завдань слідчого, а саме необхідність встановити не лише фактичну сторону події, а й з'ясувати, який саме нормативний припис регулятивного законодавства був чинним і застосовним, чи поширювався він на відповідну особу та чи справді був порушений. Ці завдання не мають універсального «наскрізного» вирішення, хоча й розглядаються в межах окремих видових методик, проте, на нашу думку, потребують теоретичного осмислення на рівні загальних положень криміналістичної методики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика бланкетності ґрунтовно досліджується у вітчизняній кримінально-правовій доктрині. Так, у монографічному дослідженні Г. З. Яремко запропоновано поняття та класифікацію бланкетних диспозицій, окреслено допустимий рівень бланкетності й коло джерел, що конкретизують її зміст [1]. Місце бланкетної диспозиції в конкретизації змісту складу злочину досліджував О. О. Дудоров [2], а загальні проблеми та перспективи бланкетності розкрито у низці подальших праць науковця [3]. Дискусійні аспекти застосування бланкетних диспозицій у доктрині узагальнено А. А. Музиною та Д. С. Азаровим [4, с. 459–466]. Питання встановлення дійсного змісту бланкетної норми через відсилку до інших джерел досліджувалися також у контексті кримінально-правової кваліфікації [5] та кримінально-правової герменевтики [6].

Загальна теорія криміналістичної методики розроблена у працях В. А. Журавля, який запропонував концепції формування окремих криміналістичних методик та їх класифікацію [7], В. Ю. Шепітька та колективу авторів [8], В. В. Тищенко [9], Б. В. Щура [10], Р. Л. Степанюка

[11] та інших. Місце криміналістичної характеристики у структурі методики висвітлено, зокрема, у праці Є. Д. Лук'янчикова, Б. Є. Лук'янчикова та С. Ю. Петряєва [12]. Роль спеціальних знань та судової експертизи у розслідуванні докладно проаналізовано А. М. Тимчишиним [13] та О. М. Дуфенюк [14].

Водночас дослідження, у яких бланкетність кримінально-правових норм розглядалася б як самостійний, системоутворюючий чинник формування криміналістичної методики (поза межами конкретного складу), фактично відсутні. Ця обставина й визначає наукову новизну пропонованого дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування бланкетності кримінально-правових норм як самостійного чинника формування криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень та розкриття механізму її впливу на окремі структурні елементи такої методики. Для досягнення мети поставлено такі завдання: (1) з'ясувати криміналістичний зміст явища бланкетності; (2) показати її вплив на предмет пізнання слідчого й перелік обставин, що підлягають встановленню; (3) визначити особливості криміналістичної характеристики, слідчих версій і ситуацій, слідової картини, використання спеціальних знань у провадженнях за нормами з бланкетними диспозиціями; (4) окреслити можливість використання бланкетності як критерію побудови криміналістичної методики і систематизувати типові ризики розслідування.

Виклад основного матеріалу. Бланкетна диспозиція – це різновид диспозиції кримінально-правової норми, який називає склад кримінального правопорушення, але для визначення його ознак відсилає до норм інших галузей права чи підзаконних нормативних актів [1]. З погляду кримінального права ключовим наслідком такої конструкції є те, що реальний зміст заборони формується поєднанням двох складників, власне кримінально-правового припису (який встановлює караність) та регулятивного нормативного матеріалу (який наповнює ознаки складу конкретним змістом). Можна сказати, протиправність діяння у бланкетних нормах є «двоїстою», тобто діяння карається кримінальним законом лише остільки, оскільки воно порушує певне позакримінальне правило поведінки.

Для криміналістичних цілей цей висновок має принципове значення. Якщо в нормах з описовою диспозицією ознаки складу вичерпно (або майже вичерпно) розкриваються самим текстом закону про кримінальну відповідальність, то в бланкетних нормах істотна частина цих ознак локалізована за межами КК України [15]. Отже, у предмет пізнання слідчого поряд із фактами об'єктивної дійсності (подія, дії особи, наслідки) неминує включатися нормативні факти, їх існування, чинність, застосовність і зміст конкретного регулятивного припису, а також факт його порушення. Тому бланкетність слід розглядати не як зовнішню щодо криміналістики особливість кваліфікації, а як чинник, що безпосередньо детермінує пізнавальну діяльність під час розслідування.

Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, визначені статтею 91 КПК України [16]. У криміналістичній методиці цей процесуальний перелік конкретизується через категорію «обставини, що підлягають встановленню», яка є одним із її базових структурних елементів [7]. Бланкетність кримінально-правової норми закономірно розширює цей перелік, додаючи до нього групу нормативно зумовлених обставин.

Узагальнено ці додаткові обставини можна згрупувати так:

(1) джерело регулятивного припису. Необхідно встановити, який саме нормативний акт (правило, положення, інструкція, стандарт, норматив) конкретизує ознаку складу, до якої відсилає бланкетна диспозиція, а також рівень цього акта (закон, підзаконний акт, відомчий акт) і його юридичну силу. Коло таких джерел не є довільним, воно окреслюється системою чинного регулятивного законодавства й має бути точно ідентифіковане [1];

(2) чинність і застосовність припису в часі, просторі та за колом осіб. Слід з'ясувати, чи був відповідний припис чинним на момент вчинення діяння, у якій саме редакції, чи діяв він на відповідній території та чи поширювався на певну сферу відносин. Динамічність регулятивного законодавства робить цю обставину однією з найбільш проблемних;

(3) наявність у особи нормативного обов'язку. Оскільки багато норм з бланкетними диспозиціями передбачають спеціального суб'єкта (особу, на яку покладено дотримання певних правил), необхідно встановити нормативне джерело такого обов'язку та факт його покладення саме на цю особу (наказ, посадова інструкція, договір, допуск, ліцензія, проходження інструктажу тощо);

(4) зміст порушеного правила. Потрібно точно встановити той конкретний припис (пункт, параграф), який був порушений, і його дійсний зміст [5];

(5) факт і механізм порушення. Слід довести, що дії (бездіяльність) особи об'єктивно суперечать установленому правилу, та встановити спосіб такого порушення;

(6) причинний зв'язок між порушенням конкретного правила та суспільно небезпечними наслідками. Тут причинність набуває «нормативно опосередкованого» характеру, доводиться не абстрактний зв'язок між дією та наслідком, а зв'язок між порушенням саме встановленого припису й наслідком.

Наведений перелік можна визначити універсальним у тому сенсі, що він зберігає значущість незалежно від конкретного складу, він відтворюється у провадженнях щодо порушень правил безпеки, посягань у сфері довілля, обігу об'єктів дозвільної системи, господарської та службової діяльності тощо. Саме ця повторюваність і дає підстави говорити про бланкетність як про чинник загальнометодичного рівня.

Криміналістична характеристика як інформаційна модель, що відображає типові дані про елементи певного виду кримінальних правопорушень, є вихідним елементом методики й орієнтиром для висунення версій [12]. Бланкетність зумовлює включення до неї специфічного нормативно-регулятивного блоку, який у методиках щодо «небланкетних» діянь відсутній або є факультативним.

Обстановка вчинення правопорушення набуває нормативно детермінованого характеру, вона описується не лише через просторово-часові й предметні параметри, а й через систему регулятивних приписів, що впорядковують відповідну сферу діяльності (дозвільні процедури, технологічні регламенти, стандарти). Спосіб вчинення часто прямо кореспондує зі змістом порушеного правила, типові способи це зазвичай і є типові варіанти відступу від нормативних вимог (недотримання технологій, ігнорування заборон, дії без дозволу тощо). Характеристика особи правопорушника у таких провадженнях традиційно включає ознаки спеціального суб'єкта, обсяг покладених на нього нормативних обов'язків, рівень фахової підготовки, наявність відповідних допусків. Нарешті, слідова картина значно зміщується у документально-нормативну площину.

Отже, у методиках, орієнтованих на бланкетні норми, криміналістична характеристика має відображати не лише «фактичну», а й «нормативну» типовість тобто усталені кореляції між певними сферами регулювання, типовими порушеннями та їх наслідками.

Бланкетність також зумовлює особливий різновид слідчих версій, які умовно можна назвати нормативно-кваліфікаційними. Поряд із класичними версіями щодо події, особи та механізму слідчий має висувати й перевіряти версії про те, який саме припис регулятивного законодавства порушено та чи охоплюється встановлене діяння відповідною кримінально-правовою заборонаю взагалі. Це відповідає загальнотеоретичному розумінню версії як інструмента впорядкування пізнавальної діяльності [8], але додає до неї нормативний вимір.

Специфічною є й типологія слідчих ситуацій. Поряд із традиційними (за обсягом даних про подію та особу) для бланкетних норм характерна ситуація нормативної невизначеності, коли фактична сторона події переважно встановлена, проте залишається відкритим питання, чи є діяння протиправним у кримінально-правовому сенсі, оскільки не з'ясовано наявність, чинність та зміст порушеного припису або сам факт його порушення. Розв'язання такої ситуації потребує не стільки додаткового встановлення фактів дійсності, скільки цілеспрямованого збирання й аналізу нормативного матеріалу та залучення спеціальних знань. Ігнорування цієї особливості призводить до типової помилки, що полягає у передчасній кваліфікації діяння як кримінального правопорушення за відсутності доведеної нормативної складової.

Оскільки нормативний обов'язок та його порушення об'єктивуються переважно у документах, слідова картина у провадженнях за бланкетними нормами закономірно тяжіє до документальних слідів. Первинними носіями криміналістично значущої інформації тут часто виступають дозволи, ліцензії, сертифікати, технологічні регламенти, журнали інструктажів та обліку, акти перевірок, приписи контролюючих органів, накази, посадові інструкції, звітність тощо. Ці об'єкти виконують подвійну функцію, вони одночасно фіксують фактичні обставини діяльності й засвідчують нормативний статус особи та зміст покладених на неї обов'язків.

Така особливість слідової картини визначає пріоритетність, послідовність та зміст відповідних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, а насамперед тимчасового доступу до документів, обшуку, огляду документів, а також допитів осіб, обізнаних із регулятивними процедурами. Водночас документальний характер слідів висуває підвищені вимоги до перевірки їх достовірності (виявлення підроблення, невідповідності датування, «зворотного» оформлення документів), що потребує залучення відповідних спеціальних знань.

Відтак бланкетність у досліджуваному контексті об'єктивно підвищує роль спеціальних знань у розслідуванні. Оскільки зміст порушеного правила нерідко має техніко-технологічний, економічний, екологічний, санітарний чи інший неюридичний характер, установлення факту порушення часто неможливе без залучення обізнаних осіб і призначення судових експертиз [13]. Судова експертиза при цьому набуває значення основної процесуальної форми використання спеціальних знань, за результатами якої формується висновок експерта як джерело доказів [14].

Разом із тим саме тут виникає одна зі складних методичних проблем, безпосередньо зумовлена бланкетністю, це розмежування компетенції експерта та суб'єкта доказування. Експерт може й повинен установлювати фактичні дані технічного змісту (відповідність об'єкта певним параметрам, дотримання технології, наявність відхилень від нормативів), однак остаточний висновок про наявність складу кримінального правопорушення та про кримінально-правову протиправність діяння є правовим і належить до виключної компетенції слідчого, прокурора й суду. Некоректне «перекладання» на експерта юридичної оцінки порушення чи змішування технічного факту з правовим висновком є помилкою. Тому методика має чітко орієнтувати на постановку перед експертом питань фактичного (а не правового) характеру та на самостійну юридичну інтерпретацію отриманих даних слідчим.

Особливе значення також має проблема мінливості регулятивного законодавства. На відміну від відносно стабільного тексту закону про кримінальну відповідальність, підзаконні нормативні акти, до яких відсилають бланкетні диспозиції, змінюються доволі часто. Це зумовлює самостійне пізнавальне завдання точно встановити, яка редакція припису була чинною на момент вчинення діяння, адже саме вона визначає протиправність. Зміна регулятивного акта здатна опосередковано впливати на межі криміналізації аж до так званої опосередкованої декриміналізації, коли скасування чи пом'якшення позакримінального правила фактично усуває протиправність діяння без зміни самого кримінального закону [3].

Для криміналістичної методики це означає необхідність спеціальної роботи зі збирання й фіксації нормативного матеріалу в його редакції станом на момент діяння, а також урахування можливих змін регулятивної бази під час провадження. Належне документування чинних редакцій приписів стає елементом методичної дисципліни розслідування, а нехтування ним є джерелом типових помилок.

Викладене дає підстави для узагальнення теоретичного значення. Оскільки описані особливості (розширені кола обставин, які підлягають встановленню за рахунок нормативних фактів, нормативно-регулятивний блок криміналістичної характеристики, нормативно-кваліфікаційні версії, документально-нормативна слідова картина, підвищена роль спеціальних знань, темпоральний вимір) повторюються в різних за об'єктом посягання провадженнях, бланкетність може розглядатися як самостійний класифікаційний критерій побудови криміналістичної методики.

У теорії криміналістичної методики визнається існування методик різного рівня узагальнення від видових до базових, комплексних [7]. Бланкетність відкриває можливість формування методики розслідування кримінальних правопорушень, вчинюваних шляхом порушення спеціальних правил, методики, що об'єднує провадження за різними статтями за спільною ознакою бланкетної конструкції та містить наскрізні рекомендації щодо ідентифікації й доказування нормативної складової. Такий підхід узгоджується з тенденцією розроблення комплексних методик для сфер із розвиненим регулятивним законодавством (господарська, бюджетна діяльність тощо) [11] і дозволяє уникнути дублювання типових рекомендацій у кожній окремій видовій методиці.

Систематизація викладеного та результати узагальнення правозастосовної практики дозволяють виокремити типові ризики, притаманні провадженням за нормами з бланкетними диспозиціями, серед яких неточна або відсутня ідентифікація конкретного порушеного припису; застосування нечинної або неналежної редакції регулятивного акта; недоведеність наявності в особи нормативного обов'язку; змішування технічного факту з правовим висновком та делегування експертові юридичної оцінки; недоведеність причинного зв'язку саме з порушенням установленого правила; ігнорування динаміки регулятивного законодавства й пов'язаних із нею темпоральних питань. Спільним наслідком цих помилок є недоведеність протиправності. Таким чином, профілактика зазначених ризиків має становити ядро методичних рекомендацій, орієнтованих на розслідування кримінальних правопорушень з бланкетними нормами.

Висновки. Бланкетність кримінально-правових норм є не лише проблемою кримінального права та кваліфікації, а й самостійним чинником формування криміналістичної методики розслідування. Її сутність для криміналістичного дослідження полягає у розміщенні значної

частини нормативного змісту кримінально караного діяння у регулятивному законодавстві, внаслідок чого предмет пізнання слідчого закономірно доповнюється нормативними фактами, що підлягають встановленню процесуальними засобами.

Вплив бланкетності є системним і виявляється у трансформації всіх основних структурних елементів методики. Так, перелік обставин, що підлягають встановленню, розширюється нормативним блоком; криміналістична характеристика доповнюється нормативно-регулятивною складовою; з'являються нормативно-кваліфікаційні версії та ситуації нормативної невизначеності; слідова картина зміщується у документально-нормативну площину; зростає роль спеціальних знань і загострюється проблема розмежування компетенції експерта й суб'єкта доказування; взаємодія з контролюючими органами набуває системного характеру; актуалізується темпоральний вимір, пов'язаний із динамікою регулятивного законодавства.

Повторюваність цих особливостей незалежно від конкретного складу дає підстави розглядати бланкетність як самостійний класифікаційний критерій побудови криміналістичної методики, а зокрема методики розслідування кримінальних правопорушень з бланкетними диспозиціями із наскрізними рекомендаціями щодо встановлення нормативної складової.

Практичне значення такого дослідження також полягає у виокремленні типових ризиків і помилок, притаманним розслідуванню кримінальних правопорушень з бланкетними диспозиціями, та в орієнтації методичних рекомендацій на їх запобігання, що слугує гарантією повноти і всебічності розслідування. Перспективними напрямками подальших досліджень є розроблення структури відповідної методики розслідування та формування типового алгоритму збирання й фіксації нормативного матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Яремко Г. З. Бланкетні диспозиції в статтях Особливої частини Кримінального кодексу України : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 432 с.
2. Дудоров О. О. Про місце бланкетної диспозиції норми кримінально-правової заборони у конкретизації змісту складу злочину. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 1 (14). С. 257–260.
3. Дудоров О. О. Бланкетність у кримінальному праві: проблеми і перспективи. *Запорізькі правові читання: тези доповідей щорічної Міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя, 2017. URL: <https://crimpravo.com/naukovі-statti-kryminalne-pravo/blanketnist-ukryminalnomu-pravi.html>
4. Музика А. А., Азаров Д. С. Проблема бланкетних диспозицій в українській кримінально-правовій доктрині. *Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародного симпозиуму*, 21–22 вересня 2012 р. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. С. 459–466.
5. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
6. Загінєй З. А. Кримінально-правова герменевтика : монографія. Київ, 2015. 380 с.
7. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Апостіль, 2012. 302 с.
8. Керівництво з розслідування злочинів : науково-практичний посібник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Одиссей, 2009. 960 с.
9. Тищенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 260 с.
10. Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик : монографія. Харків, 2010. 320 с.
11. Степанюк Р. Л. Теоретичні основи методики розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія. Харків, 2012.
12. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є., Петраєв С. Ю. Криміналістична характеристика в структурі методики розслідування злочинів. *Криміналістика і судова експертиза*. 2021. Вип. 66. С. 178–190. DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.19>
13. Тимчишин А. М. Спеціальні знання у кримінальному процесі України : монографія. Одеса : Юридика, 2023. 362 с.

14. Дуфенюк О. М. Експертиза у кримінальному провадженні за законодавством України та Польщі: порівняльне дослідження : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 272 с.

15. Кримінальний кодекс України : від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

16. Кримінальний процесуальний кодекс України : від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Дата першого надходження статті до видання: 09.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.03.2026